

Concentrat **7** de istorie

Scheme recapitulative
și teste de evaluare

altfel

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 1 – LUMEA LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XIX-LEA

1.1. Instituții politice în Europa la începutul secolului al XIX-lea 6

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 2 – REVOLUȚIA TEHNOLOGICĂ ȘI EXPANSIUNEA SOCIETĂȚII INDUSTRIALE

2.1. Revoluția agrară și industrială. *Studiu de caz:* Anglia, SUA, Franța, Germania 8

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 3 – EUROPA ÎNTRE ABSOLUTISM ȘI LIBERALISM. RESTAURAȚIE ȘI REVOLUȚIE ÎNTRE 1815 ȘI 1848

3.1. Congresul de la Viena; Sfânta Alianță și eșecul politicii sale.

Studiu de caz: Grecia (1821 – 1829) 10

3.2. Românii în contextul raporturilor internaționale în sud-estul Europei.

Studiu de caz: Revoluția de la 1821. Statutul Transilvaniei în Imperiul Habsburgic ... 12

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 4 – REVOLUȚIA DIN 1848 – 1849 ÎN EUROPA

4.1. Dimensiuni ale revoluțiilor: revoluția în Franța, revoluția în Imperiul Habsburgic.

Studiu de caz: Germania, Italia 14

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 5 – STAT ȘI NAȚIUNE ÎN A DOUA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XIX-LEA

5.1. Noi state naționale și multinaționale.

Studiu de caz: Italia, Germania, SUA, Austro-Ungaria 16

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 6 – CIVILIZAȚIA LA RĂSCRUCE DE SECOLE. ȘTIINȚA ȘI TEHNICA

6.1. Tehnica în slujba războiului 18

6.2. Oameni de știință și descoperirile lor. *Studiu de caz:* Louis Pasteur și medicina,

T.A. Edison și electricitatea, A.G. Bell și comunicațiile 20

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 7 – ARTĂ ȘI SOCIETATE

7.1. Viața cotidiană reflectată în artă și literatură.

Studiu de caz: Personalități ale culturii 22

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 8 – CRIZE ȘI CONFLICTE

- 8.1. Harta politică a lumii la începutul secolului XX. Principalele zone de conflict.
Studiu de caz: Statutul internațional al României (1878 – 1914) 24

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 9 – PRIMUL RĂZBOI MONDIAL

- 9.1. Un nou mod de purtare a războiului.
Studiu de caz: Viața cotidiană în perioada războiului 26
- 9.2. Planuri de reorganizare a lumii și urmările războiului.
Studiu de caz: „Cele 14 puncte“. Harta lumii după conferințele din 1919 – 1922 ... 28

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 10 – DEMOCRAȚIE ȘI TOTALITARISM (1922 – 1939)

- 10.1. State democratice și state totalitare.
Studiu de caz: Franța, Marea Britanie, URSS, Germania, Italia 30
- 10.2. Tensiunile internaționale și crize politico-diplomatice. *Studiu de caz:* Mari diplomați:
N. Titulescu, L. Barthou. München (1938), Pactul sovieto-german (1939) 32

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 11 – AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

- 11.1. Operațiuni militare și victoria Națiunilor Unite.
Studiu de caz: Mișcarea de rezistență antifascistă 34
- 11.2. Sfârșitul războiului și Conferința de Pace de la Paris (1947) 36

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 12 – LUMEA POSTBELICĂ ȘI PROBLEMELE SALE

- 12.1. Instaurarea sistemului totalitar în Europa de Est – statele comuniste.
Studiu de caz: Rezistența față de regimul comunist 38
- 12.2. Europa divizată – Războiul Rece și urmările sale.
Studiu de caz: Planul Marshall. Statutul Berlinului (1948 – 1989).
Declarația universală a drepturilor omului (1948) 40
- 12.3. Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa 42

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 13 – LUMEA LA ÎNCEPUTUL MILENIULUI III

- 13.1. Istoric, valori și instituții europene.
Studiu de caz: Anul 1989 în Europa. Integrarea europeană și atlantică 44

LUMEA LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XIX-LEA

caracteristici

- diversitatea nivelurilor și ritmurilor de dezvoltare (societăți primitive/feudale/burgheze) a sistemelor politice
- răspândirea idealurilor Revoluției Franceze

EUROPA

caracteristici

- afirmarea principiului naționalităților
- diversitatea nivelurilor de dezvoltare (Europa Occidentală și Centrală – dezvoltate; Europa de Est și de Sud – slab dezvoltate) și a sistemelor/instituțiilor politice
- ordinea instaurată prin *Congresul de la Viena* – 1815: restaurația; Sfânta Alianță

regimuri politice

- **Anglia** – monarhie parlamentară – stat liberal
- **Austria, Rusia, Imperiul Otoman** – state absolutiste
- **Franța** – monarhie constituțională – stat liberal

ANGLIA

- 1689 – *Declarația drepturilor* – puterea monarhului este limitată
- puterea executivă: guvern și rege – prim-ministrul → adevărata putere
- puterea legislativă: parlamentul (Camera Lorzilor și Camera Deputaților)
- puterea judecătorească – instituții juridice
- vot cenșitar
- partide politice: Whig și Tory

AUSTRIA, RUSIA, IMPERIUL OTOMAN

- state multinaționale
- regimuri absolutiste de tip feudal: țarul Alexandru I, cancelarul Metternich

stat liberal – formă de stat ce precede statul democratic, în care libertățile fundamentale sunt garantate și respectate

liberalism – doctrină care promovează libertatea politică și economică

democrație – formă de organizare și conducere a societății în care poporul își exercită direct sau indirect puterea

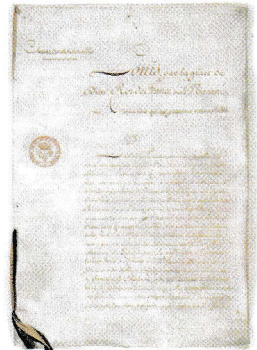
partid politic – grup de oameni uniți prin aceleași concepții și idei politice și prin aceleași interese

vot cenșitar – sistem electoral în care dreptul la vot este acordat pe bază de avere

vot universal – vot acordat tuturor cetățenilor care au împlinit vârsta majoratului

FRANȚA

- 1789 – *Declarația drepturilor omului și cetățeanului*
- 1814 – *Charta (Constituția)* – Ludovic al VIII-lea
- principii: suveranitatea națiunii, separarea puterilor
- vot universal
- drepturi și libertăți cetățenești – egalitatea în fața legii

AMERICA

- **SUA** – stat democratic – republică de tip federal
- **America Centrală și de Sud** – teritorii aflate sub dominația Spaniei și Portugaliei

caracteristici

AFRICA

- aproape necunoscută europenilor – excepție făcând regiunile de coastă – colonii europene

caracteristici

ASIA

- **Japonia** și **China** se mențineau în afara evoluțiilor din Europa și America
- **India** – importantă colonie engleză – *Perla coroanei engleze*

caracteristici

PREMISELE REVOLUȚIEI INDUSTRIALE

- procesul de trecere de la producția manufacturieră la producția mașinistă, de fabrică

premise

- explozia demografică
- revoluția agrară – noi metode în agricultură: rotația culturilor, fenomenul împrejmuirilor terenurilor, practica asolamentelor, folosirea îngrășămintelor, a semințelor selecționate și introducerea noilor unelte și mașini, munca salariată
- exodul rural determinat de revoluția agrară, iar în Anglia de fenomenul împrejmuirilor
- dezvoltarea științei, inovații și invenții tehnice: mașina de filat (1764 – James Hargreaves), motorul cu abur (1769 – James Watt), războiul de țesut (1785 – Edmund Cartwright), telegraful (1793 – Claude Chappe), secerătoarea (1831 – McCormick), îngrășămintă chimice (1840 – Justus von Liebig) etc.
- formarea piețelor naționale și dezvoltarea comerțului internațional

EVOLUȚII ȘI CONSECINȚE

etape

- prima revoluție industrială: cărbune/abur/fier
- a doua revoluție industrială: electricitate/petrol și gaze naturale/oțel

geografia revoluției industriale

- 1780 – Anglia; 1830 – Franța; 1840 – SUA; 1870 – Germania; 1890 – România

revoluția transporturilor

- 1814 – locomotiva cu abur – George Stephenson
- 1830 – prima cale ferată (Anglia)
- 1807 – vaporul cu abur – Robert Fulton

capitalism – sistem economic bazat pe proprietatea privată, concurență și legile economiei de piață

Respect pentru piață și cărți

concurență – tip de relații între indivizi sau între unități economice, în care fiecare își promovează propriile interese

fabrică – întreprindere industrială care prelucrează materia primă și o transformă în produse finite

lucrători industriali – angajați în întreprinderi industriale

industrie – ramură a economiei care se ocupă cu valorificarea bogățiilor minerale, a energiei electrice, cu transformarea materiilor prime în produse fabricate

profit – câștig, folos, beneficiu

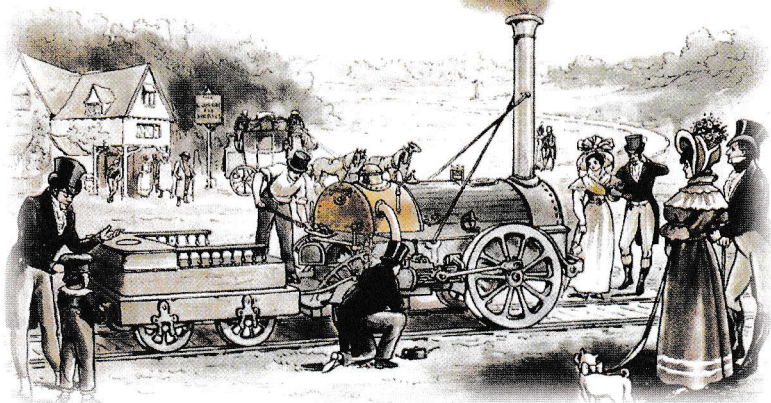
sindicalism – sistem de organizare a muncitorilor prin mijlocirea sindicatelor; mișcare sindicală

grevă – formă de protest a lucrătorilor industriali ce constă în încetarea lucrului

- nașterea mării industrii – creșterea ponderii industriei în economie
- creșterea productivității muncii
- dezvoltarea sistemului financiar
- modernizarea și dezvoltarea agriculturii; țărănimea modernă
- extinderea transporturilor și comunicațiilor la nivel european și mondial
- apariția civilizației urbane – schimbări în stilul de viață
- dezvoltarea capitalismului: economie de piață, concurență, goana după profit
- afirmarea unor noi forțe sociale: burghezia și lucrătorii industriali
- legislație muncitorească; organizare sindicală (1830); noi forme de protest (1880 – greva)
- apariția socialismului

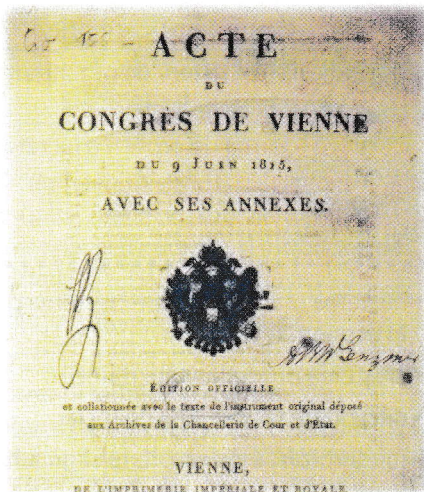
**consecințele
revoluției
industriale**

**Locomotiva Rocket,
câștigătoare
a competiției
„Rainhill Trials”
(1829, Anglia)**

... CONGRESUL DE LA VIENA (1814 – 1815)

- restabilirea ordinii și anularea consecințelor Revoluției Franceze – restaurația absolutismului
- o nouă hartă politică a Europei
- dominat de cancelarul Metternich

... SFÂNTA ALIANȚĂ (1815 – 1948)

- alianță politico-militară între Austria, Rusia și Prusia – au aderat și alte state europene
- scop: înăbușirea mișcărilor revoluționare și naționale
- forme de luptă împotriva acestora: societăți secrete (Carbonarii, Eteria etc.), revoluții

... EVOLUȚII

- mișcări revoluționare în apusul Europei care au avut ca obiective: reforme burgheze; obiective naționale (independență, unire)
- mișcări revoluționare în sud-estul Europei care au fost dominate de Problema Orientală și au avut obiective de natură națională

restaurație – restabilirea unei realități, a unei ordini anterioare; restabilirea absolutismului

Problema Orientală – problema moștenirii teritoriale a Imperiului Otoman aflat în criză, moștenire disputată de Rusia și Austria; a marcat relațiile internaționale în sud-estul Europei începând cu secolul al XVII-lea

- ♦ acțiuni revoluționare în Napoli, Sicilia, Parma, Toscana, Statul papal
- ♦ constituții

- Mișcarea Carbonară
- înfrângere – intervenția Sfintei Alianțe

• 1820 – statele italiene

- insurecție – Rafael de Riego – înfrântă (Sfânta Alianță)

• 1820 – Spania

- colonii spaniole – Mexic, Columbia, Venezuela, Argentina, Peru – Simon Bolivar – state independente

• 1820 – 1823 – lupta de eliberare națională a coloniilor din America Latină

- colonie portugheză – Brazilia → stat independent

- înlăturată restaurația (Carol al X-lea – neoabsolutism)

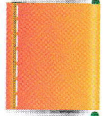
• 1830 – revoluția în Franța

- instaurată monarhia constituțională (Ludovic Filip de Orléans)

- câștigarea independenței de sub Olanda

• 1830 – Belgia

mișcări revoluționare în apusul Europei

- 1804 – 1807 – răscoala sârbilor împotriva Imperiului Otoman – Miloș Obrenovici și Karagheorghievici – autonomia

- 1821 – mișcarea revoluționară condusă de Tudor Vladimirescu – restabilirea domniilor pământene (1822)

- 1821 – răscoala antiotomană a grecilor – Eteria → independența (Tratatul de la Adrianopol – 1829)

- 1825 – mișcări revoluționare în Rusia cu caracter antifeudal

mișcări revoluționare în sud-estul Europei

CONSECINȚE

- 1848 – destrămarea Sfintei Alianțe și eșecul politicii sale
- formarea și afirmarea conștiinței naționale
- accelerarea dezvoltării de tip capitalist

1.1. INSTITUȚII POLITICE ÎN EUROPA
LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XIX-LEA

TEST DE EVALUARE

SUBIECTUL I

Citește cu atenție propozițiile de mai jos și marchează-le cu A (adevărat) sau F (fals).

1. Japonia și China aveau relații strânse de colaborare cu statele europene.
2. Votul cenșitar este cea mai democratică formă de vot.
3. Imperiul Otoman era un stat care prezenta la începutul secolului al XIX-lea rămășițe feudale.

(15 puncte)

SUBIECTUL II

Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos.

1. La începutul secolului al XIX-lea, SUA era:
a. monarhie feudală; b. monarhie constituțională;
c. dictatură; d. republică.
2. Declarația drepturilor omului și cetățeanului a fost adoptată în anul:
a. 1798; b. 1789; c. 1814; d. 1821.
3. În statul de tip liberal, libertățile fundamentale ale cetățenilor sunt:
a. garantate și respectate; b. menținute formal;
c. îngrădite; d. inexistente.

(15 puncte)

SUBIECTUL III

Completează spațiile libere din propozițiile date cu informația istorică adecvată.

1. În Europa coexistau state _____, precum Franța și Anglia, împreună cu cele de tip absolutist.
2. În Anglia secolului al XIX-lea, în plan executiv, puterea cea mai mare o avea _____.
3. Un grup de oameni uniți prin aceleași concepții și idei politice și prin aceleași interese desemnează un _____.

(15 puncte)

SUBIECTUL IV

Stabilește o asemănare și o deosebire între: *monarhia absolutistă și monarhia constituțională*.

(10 puncte)

SUBIECTUL V

Citește cu atenție textul și răspunde cerințelor.

Liberalismul dezvoltat la începutul secolului al XIX-lea susținea toleranța, dialogul, pluralismul, limitarea autorității statului, separarea puterilor în stat, regimul constituțional, proprietatea sacră și inviolabilă, libertățile fundamentale ale omului, economia bazată pe inițiativa privată și pe sistemul pieței libere. Conservatorismul se dezvoltă în paralel și oarecum în opoziție față de liberalism, susținând monarhia constituțională, făcând apel la tradiție, morală, ordine și ierarhie, la rolul și locul instituțiilor și ale bisericii. [...]

(<http://proiect-istorie.webgarden.ro/>)

1. Precizează secolul la care se referă textul. (3 puncte)

2. Precizează o doctrină politică la care se referă textul. (3 puncte)

3. Menționează pe baza textului câte o caracteristică pentru liberalism, respectiv pentru conservatorism. (6 puncte)

4. Pornind de la text, menționează o cauză a apariției liberalismului. (5 puncte)

5. Prezintă două aspecte privind Europa la începutul secolului al XIX-lea. (18 puncte)

Oficiu: 10 puncte

Total: 100 de puncte

POST-EVALUARE. *Istoria în viața mea*

Temă de reflecție: Cât de important este și ce rol are partidul politic într-o democrație liberală?

Realizează împreună cu un coleg o listă de cinci partide politice existente în România. Alegeți unul și studiați programul politic al acestuia, evoluția lui, eventuala participare la guvernare, realizări. Consultați-vă în această documentare și cu părinții voștri.